

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/39/2021
Identifikačné číslo spisu:	1316010040
Dátum vydania rozhodnutia:	27.07.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1316010040.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Emila Klemaníča na neverejnom zasadnutí konanom 27. júla 2022 v Bratislave v trestnej veci obvineného M. Š.G. pre pokračovací zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona, o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2To/80/2019, z 11. marca 2020 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného M. Š.P. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava III, sp. zn. 46T/8/2016, z 28. júna 2019 bol obvinený M. Š. uznaný za vinného zo spáchania pokračovacieho zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na skutkovom základe, že

1) odo dňa 02.12.2013 do 20.05.2014 v obci E. ako i na rôznych miestach v K. vylákal postupne pod zámienkou dovozu rôznych osobných motorových vozidiel z Nemecka a s nimi spojených administratívno-právnych úkonov od poškodenej A. E. finančné prostriedky v celkovej výške 19.000, - Eur, ktoré jej prisľúbil po predaji týchto vozidiel vrátiť, pričom dňa 02.12.2013 vylákal od nej sumu vo výške 14.000,-Eur, dňa 14.05.2014 sumu vo výške 3.000,-Eur a dňa 20.05.2014 sumu vo výške 2.000,-Eur, pričom v čase prevzatia týchto finančných prostriedkov vedel, že žiadny dovoz vozidiel nezrealizuje a prevzaté finančné prostriedky nevráti, čím poškodenej A. E., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom K., Ž. F. X spôsobil škodu vo výške 19.000, - Eur,

2) dňa 27.05.2014 v K. na ulici W. vylákal od poškodenej P. C. pod zámienkou prekladu technických preukazov áut dovezených z Nemecka finančnú hotovosť vo výške 700,-Eur, pričom v čase prevzatia tejto hotovosti žiadne vozidlá dovezené nemal a žiadny preklad technických preukazov nemal v úmysle vyhotoviť, čím poškodenej P. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom K. K., B. F. XX, spôsobil škodu vo výške 700, - Eur,

3) odo dňa 22.11.2013 do konca mesiaca máj 2014 v obci E. ako i na rôznych miestach v K. vylákal

postupne pod zámienkou dovozu rôznych osobných motorových vozidiel z Nemecka, ako i pod zámienkou odblokovania účtu zablokovaného exekútorom od poškodenej C. E. finančné prostriedky v celkovej výške 15.100, - Eur, ktoré jej prisľúbil po predaji týchto vozidiel vrátiť, pričom dňa 22.11.2013 vylákal od nej sumu 6.500, - Eur, dňa 12.12.2013 sumu vo výške 7.800, - Eur a v presne nezistený deň v mesiaci máj 2014 sumu 800, - Eur, pričom v čase prevzatia týchto finančných prostriedkov vedel, že žiadny dovoz vozidiel a s nimi spojené úkony nezrealizuje a prevzaté finančné prostriedky nevráti, čím poškodenej C. E., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom E., K.Á. F. XX, spôsobil škodu vo výške 15.100, - Eur.

Za to bol M. Š. uložený podľa § 221 ods. 3, § 42 ods. 1, § 38 ods. 4, § 37 písm. m) Trestného zákona súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 5 (päť) rokov a 6 (šesť) mesiacov, so zaradením podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia. Podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona zároveň zrušil výrok o treste uložený obvinenému rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 2T/48/2016, zo 4. septembra 2017 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu, sp. zn. 4To/132/2017, zo 7. júna 2018, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu ku ktorej došlo zrušením stratili podklad. Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku súd zaviazal obvineného nahradiť škodu poškodeným A. E., nar. X. B. XXXX, trvalým pobytom Ž. X, K., škodu vo výške 19.000 eur, P. C., nar. X. Q. XXXX trvalým pobytom B. XX, K. K., škodu vo výške 700 eur a C. E., nar. XX. U. XXXX, trvalým pobytom K. XX, E., škodu vo výške 15.100 eur.

Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd rozhodujúci na podklade odvolania poškodeného rozhodol rozsudkom, sp. zn. 2To/80/2019, z 11. marca 2020 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a spôsobe jeho výroku. Na základe § 322 ods. 3 Trestného poriadku obvinenému M. Š. uložil podľa § 221 ods. 3, 38 ods. 2, § 37 písm. m) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona ho súd zaradil na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon s minimálnym stupňom strázenia.

Obvinený M. Š. podal prostredníctvom obhajcu proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, a to s poukazom na údajné naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku [súd rozhodol v nezákonnom zložení], § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu], § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom] a § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť].

V súvislosti s uplatnenými dovolacími dôvodmi obvinený namietal:

„Krajský súd v Bratislave v odvolacom konaní rozhodoval z dôvodu, že proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III podal obžalovaný M. Š. odvolanie. Odvolanie podal proti všetkým výrokom prvostupňového súdu, teda aj a najmä proti výroku o uznaní viny z pokračovacieho zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3, písm. a) Trestného zákona.

Napriek tomu, že obžalovaný M. Š., podal odvolanie aj proti výroku rozsudku, ktorým bol uznaný za vinného zo zločinu, odvolací súd o jeho odvolaní proti výroku o vine nerozhodol, rozhodoval len o výroku o treste, ktorý zrušil a uložil miernejší.

Odsúdený M. Š. sa oprávnene domnieva, že týmto rozhodnutím došlo k porušeniu zákona, preto že nerozhodnutím o jeho odvolaní proti výroku o vine došlo okrem porušení ustanovení trestného poriadku i k porušeniu jeho ústavného práva na súdnu ochranu. Správne sa domnieva, že ak je odvolanie podané tak proti výroku o treste ako aj proti výroku o vine (resp. aj proti ďalším výrokom), je podané odvolanie vo vzťahu ku každému z takto napadnutých výrokov (relatívne) samostatné (oddeliteľné) a odvolací súd ho môže a musí vybaviť niektorým zo zákonne predpokladaných spôsobov (zamietnutie alebo zrušenie príslušného výroku), ak sú inak predpoklady jeho meritórneho rozhodovania splnené.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu k čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že

obsahom základného práva na súdnu ochranu je právo obrátiť sa na súd a povinnosť súdu vecou sa zaoberať a rozhodnúť. Ustanovenie § 162 ods. 1 Trestného poriadku predpokladá, že súdy v trestnom konaní „rozhodujú“ v niektorej z tam uvedených foriem (rozsudok, trestný rozkaz, opatrenie, uznesenie) a naopak, nepredpokladá mlčiace (tacitné) rozhodovanie „nerozhodnutím“. Podobne systém opravných prostriedkov v trestnom konaní je vybudovaný na prípustnosti opravných prostriedkov v zásade len voči existujúcim rozhodnutiam (§ 183 ods. 1, § 306 ods. 1, už cit. § 368 ods. 2 Trestného poriadku) alebo aspoň voči neexistencii určitého rozhodnutia tam, kde takéto rozhodnutie správne existovať má (§ 307 ods. 2 či § 369 ods. 3 Trestného poriadku). Naopak, systém opravných prostriedkov v zásade nepočíta s opravnými prostriedkami proti konštitutívnym následkom, ktoré by nastávali v dôsledku neformálnych úradných postupov či dokonca mlčania (teda bez vydania rozhodnutia) súdu. Až na základe odsudzujúceho výroku, výroku o vine, súd v súlade s trestným zákonom uloží trest. Odvolací súd, sa zaoberal odvolaním obvineného proti výroku o vine tak, že o ňom nerozhodol, rozhodol len o jeho odvolaní proti výroku o treste.

V zásade nemožno za „rozhodnutie“ veci v súlade s čl. 48 ods. 2, ale ani s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky považovať také akty súdov (ale ani iných orgánov verejnej moci), ktoré nie sú spôsobilé právnou istotu nastoliť, pretože ich zákon nevybavuje inštitútom právoplatnosti (alebo obdobnými právnymi účinkami).

Ustanovenie § 183 ods. 1 písm. b) tretí bod Trestného poriadku určuje, že rozsudok nadobúda právoplatnosť až vtedy, keď bolo odvolanie proti nemu zamietnuté. Zo žiadneho ustanovenia Trestného poriadku totiž nemožno vyvodíť, že by právoplatnosť rozsudku mohla nastať v dôsledku „mlčania“ odvolacieho súdu, resp. v dôsledku absencie určitého výroku v jeho rozhodnutí.

V zásade tak možno konštatovať na základe týchto skutočností (t. j. zrušenie prvostupňového rozsudku len vo výroku o treste, hoci odvolanie smerovalo aj proti výroku o vine) dve alternatívy výkladu: buď napadnutý výrok nie je a ani nemá byť právoplatný, pretože o odvolaní proti nemu nebolo rozhodnuté, alebo napadnutý výrok má byť právoplatný a o odvolaní proti tomuto výroku malo byť rozhodnuté formou jeho zamietnutia, ale takýto výrok v ňom chýba.

Z uvedených požiadaviek čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky však vyplýva, že v trestnej veci za rozhodnutie o odvolaní, ktoré bude odvolacím súdom po preskúmaní napadnutého prvostupňového rozsudku vo vzťahu k príslušnému výroku tohto rozsudku vyhodnotené ako nedôvodné, možno považovať len také rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bude toto odvolanie výslovne zamietnuté.

Z judikatúry ústavného súdu tak vyplýva, že pokiaľ odvolací súd považuje odvolanie obvineného proti výroku o vine za nedôvodné, v rozhodnutí odvolacieho súdu má byť aj výrok o čiastočnom zamietnutí odvolania. II. ÚS 177/2012-59 II. ÚS 454/08, IV. ÚS 22/09, IV. ÚS 138/2013.

Tým, že odvolací súd nerozhodoval o odvolaní obvineného, ktoré podal aj proti výroku o vine, porušil všetky ustanovenia Trestného poriadku, ktoré pojednávajú o postupe odvolacieho súdu a zároveň i ústavné články zaručujúce právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces, ktoré porušenia nie je možné odstrániť inak, len zrušením dovolaním napadnutého rozsudku, a tým aj k zmareniu práva obvineného podať odvolanie proti rozsudku podľa § 307 ods. 1, písm. b) Trestného poriadku.

Z rozsudku Okresného súdu Bratislava, sp. zn. III 46T/8/2016, z 28. júna 2019 vyplýva, že vykonal hlavné pojednávanie v neprítomnosti obvineného. Takýto postup zdôvodnil tým, že obvinený sám súd písomne požiadal, aby vykonal pojednávanie v jeho neprítomnosti. Prvostupňový súd vykonal dokazovanie prečítaním spisového materiálu a z výsluchov vykonal iba výsluchy troch poškodených, z toho dvoch vzájomne spriaznených osôb - sestier. V konaní neboli podľa zdôvodnenia rozsudku vykonané žiadne výsluchy svedkov. Bolo vykonané oboznámenie zápisnice o výsluchu obvineného a hoci bolo z výsluchu obvineného zrejmé, že obvinený nie je uzrozumený s obžalobným návrhom a popiera vinu a pravdivosť skutkov, ktoré sa mu kladú za vinu a uvádza k tomu i dôkazy, ktoré jeho vinu vyvracajú, tieto dôkazy na prospech tvrdenia popierajúcich vinu obvineného súd nevykonával a s nevykonaním týchto dôkazov sa uspokojil i odvolací súd. Z tých dôkazov, ktoré boli vykonané v prípravnom konaní a oboznámené pred prvostupňovým i odvolacím súdom, súdy vykonali za porušenia zásady uvedenej v § 2 ods. 10 Trestného poriadku, nevykonali dôkazy v nevyhnutnom rozsahu na rozhodnutie, a tie čo vykonali, nevyhodnotili s rovnakou starostlivosťou ako dôkazy svedčiace ako v neprospech, ale aj ako v prospech obvineného. Z rozsudku je potom zrejmé, že súd nevykonával okrem oboznámenia výsluchu obvineného na jeho prospech jediný dôkaz, a to sa týka prvostupňového súdu i súdu odvolacieho. Pri tom pred odvolacím súdom obhajca obvineného v odvolaní i obvinený sám vo

svojom vlastnom podaní žiadali o vykonanie výsluchu svedkov, ktorými možno odstrániť pochybnosti v prvostupňovom rozsudku vo vzťahu k účelu „poskytnutia“ peňazí od poškodených a aj vo vzťahu k zisteniu poskytnutých súm a či k poskytnutiu aj skutočne prišlo a či za splnenia podmienky uvedenia do omylu, resp. využitia omylu poškodených.

Obvinený žiadal vypočuť ako svedka O. Š., G. č. XX, okres E., M. M., bytom U. XXX, XXXXX Z. L., svedka K., J. XXX, XXXXX Z. L., M. A., bytom E. XXX, XXXXX Z. O. M. a obhajcu JUDr. O. A.

Pokiaľ sa týka tvrdenia poškodených ohľadom dôvodu poskytnutia peňazí, súdy sa vo svojich rozhodnutiach nevysporiadali so vzájomne si odporujúcich dôvodov poskytnutia peňazí, či išlo v niektorých prípadoch o ‚poskytnutie‘ peňazí, na základe ‚predstierania‘ skutočnosti tvrdenej v obžalobe, a to ‚vymysleného‘ zaopatrenia 3 motorových vozidiel z cudziny, alebo skutočného dôvodu, nepredstieraného, a to vyplatenie trov zastupovania obvineného po rozhodnutí o výkone väzby M. Š.. Tento dôvod pýtania peňazí ‚odmena obhajcu‘ bol vysvetlený poškodenou A. E., ktorá sama uviedla, keď odovzdala obhajcovi sumu 2000,- Eur, že obhajca JUDr. O. A., povedal že ich to bude stáť 10 000,- Eur.

O tomto zrejme pravdivom dôvode odovzdávania peňazí sa poškodená dozvedá priamo od obhajcu, a teda ‚mimo vedomia, či ovplyvňovania obvineným‘, ktorý je v čase komunikácie poškodenej s obhajcom vo väzbe, a teda nejde o peniaze vypýtané na základe predstieranej domnienky, ale na základe dôvodu, ktorý môže poškodená sama podľa skutočností, ktoré sa o väzbe M. Š. zrejme po pravde dozvedá i sama vyhodnotiť, či na účel zastupovania, peniaze obhajcovi, resp. pre obhajcu, poskytne alebo nie. Už len na základe tvrdenia poškodenej A. E. samotnej teda nie je možné kvalifikovať konanie M. Š., ako ‚uvádzanie do omylu, alebo využitie omylu poškodenej‘, preto že od počiatku poškodená podľa jej výpovede poznala dôvod odovzdania peňazí pre obhajcu, nešlo teda z nikoho strany o uvádzanie do omylu, alebo využívanie jej omylu. Sama hovorí vo svojej výpovedi, že jej zámerom bolo, aby sa M. Š.Á. ‚dostal z väzby‘. Kvalifikovaním tohto konania ako zločin podvodu zrejme došlo k porušeniu ustanovenia § 221 ods. 1 Trestného zákona. Pokiaľ teda obv. M. Š. namietal rozhodnutie súdu o náhrade škody a možnej inej kvalifikácii jeho konania, jeho námietka minimálne vo vzťahu k tomuto jeho konaniu je dôvodná. K porušeniu ustanovenia § 221 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona došlo zrejme preto, lebo orgán činný v trestnom konaní a súdy nedodrжали zásadu uvedenú v § 2 ods. 1, ods. 12, ods. 14, Trestného poriadku a starostlivo nevyhodnocovali vykonané dôkazy nestranne ako napríklad k tomu, že podľa záznamov o niektorých výberoch z účtov malo dôjsť v čase, keď vykonával väzbu. Navrhovaný svedok O. Š. by sa zase mal vyjadriť k tomu, že od poškodených prebral nejaké sumy peňazí v čase uvádzanom v petite obžaloby.

Poškodená ďalej vypovedá, že M. Š. po svojom prepustení z väzby, v súlade s výrokom obhajcu o jeho odmene 10 000,- Eur, hovorí poškodenej, že potrebuje pre obhajcu zaplatenie ďalších splátok pre obhajcu, nad rámec tých, ktoré poškodená obhajcovi už sama odovzdala (nie na zámenku kúpu vozidiel, ako sa uvádza v obžalobnom návrhu a v oboch rozhodnutiach súdov), ale na zastupovanie obvineného vo väzobnej veci. Keď je táto skutočnosť (odmena obhajcu) vyplývajúca z výpovede samotnej poškodenej úplne opomenutá v žalobe i v prvostupňovom rozsudku, je zrejme len úplne prirodzeným prejavom ochrany svojho práva, keď obvinený žiada, aby odvolací súd tieto doposiaľ nevysvetlené ‚dôvody‘ poskytnutia peňazí a jej výšky odstránil výsluchmi navrhnutých osôb.

Z výpovede poškodenej A. E. ďalej vyplýva i to, že od októbra 2013 do októbra 2014 žili s obvineným spolu ako pár. Už ale chýba v rozhodnutiach súdov vyhodnotenie, či žili v spoločnej domácnosti, kto a akými prostriedkami sa zúčastňoval na uhrádzaní nákladov na bývanie, náklady spoločnej domácnosti a podobne. Ku skutkom malo dôjsť v čase, keď žili spolu. Od obvineného je známa skutočnosť, že žili spoločne v Stupave v prenajatom dome, žiadal do spisu získať zmluvu.

Navrhnuté dôkazy majú objasniť hlavne skutočnosti namietané obvineným už vo vyjadreniach v prípravnom konaní a oboznamovanej zápisnici o výsluchu obvineného pred súdom. Zo samotného zdôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, sp. zn. 2To/80/2019, z 11. marca 2020 str. 7 vyplýva, že poškodená A.Í. E. vybrala 1800,- Eur z bankového účtu obvineného jeho platobnou kartou a tieto poskytla obhajcovi, ďalších 2000,- Eur doložila a po prepustení obžalovaného z väzby, pýtal na zastupovanie obhajcom ďalšie splátky, teda nie na zaopatrenie vozidiel z cudziny, ale za účelom odmeny obhajcu v súvislosti s výkonom väzby. V tejto súvislosti je úvaha odvolacieho súdu kontraproduktívna tvrdeniu, že prvostupňový súd správne vyhodnotil skutkový stav, keď sám opisuje také skutkové

zistenia, ktoré popisáním skutkového deja nijakým spôsobom uvádzanie do omylu, či využívanie omylu u poškodenej nedokazujú, dokonca vyvracajú. Napriek tomu, že odvolací súd zo spisu zistil, že poškodená minimálne v tejto časti nebola uvádzaná do omylu, ale pokiaľ vypovedá o účele poskytnutia peňazí pre obhajcu, sama sa mohla rozhodnúť na základe skutočného účelu zabezpečenia hotovosti o tom, či peniaze poskytne, nevykonala podľa tohto zistenia žiadnu zmenu skutku.

Nevykonanie navrhovaných dôkazov zo stany obhajoby bolo závažným porušením práva na obhajobu, ktoré malo vplyv na nesprávne právne posúdenie zisteného skutku a mohlo mať vplyv na nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia podľa zistenia podľa vykonania navrhnutých dôkazov, čím došlo k porušeniu jeho práva obvineného podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku.

Obvinený M. Š. sa domnieva, že súd rozhodoval v nezákonnom zložení. Rozhodnutia o jeho námietke na zloženie senátu podával počas trestného konania viac krát. Domnieva sa, že o jeho námietkach voči zloženiu súdu nebolo rozhodnuté zákonným spôsobom. Namietala člena senátu JUDr. Magdalénu Blažovú a tvrdí, že bola voči nemu zaujatá už v konaniach, ktoré predchádzali rozhodovaniu o odvolaní a mala byť z rozhodovania podľa jeho námietok vylúčená. Domnieval sa, že pokiaľ bude rozhodovať v konaní o jeho odvolaní, že nebude rozhodovať nestranne na základe dôkazov a že nebude posudzovať a vykonávať dôkazy svedčiace v jeho prospech a tieto brať v úvahu pri rozhodovaní o jeho vine, ale pod vplyvom predchádzajúcich konaní a pod vplyvom toho, že voči nej podal niekoľko námietok. Na preukázanie týchto skutočností svedčiacich o jej zaujatosti poukazuje na č. spisu 1SprV/130/2019 o sťažnosti z 24. marca 2019. Poukazuje na to, že JUDr. Magdaléna Blažová prejednávala ako prísediaca v minulosti pod sp. zn. 4To/132/2017, kde bolo podané odvolanie voči rozsudku Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 2T/48/2016 a bola protizákonne v senáte, keďže predošlé pojednávania bola na mieste JUDr. Magdalény Blažovej, JUDr. Iveta Zelenajová.

Obvinený M. Š. sa oprávnenne domnieva, že každý sudca je povinný postupovať tak, aby z vykonávania úkonov trestného konania v zmysle § 31 ods. 1 Trestného poriadku bol vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, u ktorého možno mať pochybnosť o nezáujatosti pre jeho pomer k osobám, ktorých sa úkon priamo týka. Podľa zápisnice o neverejnom zasadnutí, sp. zn. 2To/80/2019, zo 17. októbra 2019, senát ktorý rozhodoval o vylúčení, resp. nevylúčení JUDr. Magdalény Blažovej, rozhodoval v zložení: predseda JUDr. Magdaléna Blažová, a sudcovia JUDr. Peter Štíft a JUDr. Michal Valent. JUDr. Magdaléna Blažová rozhodovala v senáte o vylúčení samej seba z iného senátu toho istého súdu, ktorý vo veci rozhodoval o odvolaní. Tvrdí, že o jeho námietke nebolo rozhodnuté zákonným spôsobom, za porušenia vyššie uvedeného ustanovenia, a preto v zmysle ustanovenia § 31 ods. 5 Trestného poriadku, keď že námietku vzniesol bez meškania, len čo sa o dôvodoch vylúčenia dozvedel, úkon ktorý vykonala vylúčená osoba (rozhodla o nevylúčení JUDr. Blažovej - samej seba z rozhodovania o odvolaní), nemôže byť podkladom na rozhodnutie v trestnom konaní, keď že nešlo o neodkladný alebo neopakovateľný úkon.

Všetky tieto porušenia obvinený M. Š. namietal sám alebo prostredníctvom obhajcov počas trestného konania, až na namietanie odvolacieho rozhodnutia, kedy ešte nemohol obvinený Š. vedieť, že o jeho odvolaní proti výroku o vine nebude doposiaľ rozhodnuté.

Vzhľadom na porušenie vyššie uvedených ustanovení Trestného poriadku ako i čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré obvinený dôvodne namietal už vo vyšetrovaní, v konaní pred súdom prvého stupňa i v odvolacom konaní sa preto dôvodne domnieva, že rozsudkom Krajského súdu v Bratislave II, sp. zn. 2To/80/2019, rozsudkom Okresného súdu Bratislava III, sp. zn. 46T/8/2016 i v konaní ktoré im predchádzalo, bol porušený zákon“.

Vzhľadom na tieto skutočnosti navrhol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby podľa § 382a, § 386 ods. 1, ods. 2, § 388 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. b), písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku rozhodol, že rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2To/80/2019, z 11. marca 2020 bol porušený zákon v neprospech obvineného M. Š., napadnutý rozsudok a rozsudok Okresného súdu Bratislava III, sp. zn. 46T/8/2016, z 28. júna 2019 sa zrušujú. Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ktoré sa týkajú obvineného M. Š., ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Okresnému súdu Bratislava III, sa prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

K dovolaniu sa využijúc svoje právo podľa § 376 Trestného poriadku vyjadrila prokurátorka, a síce v podstate takto:

„Mám za to, že dovolanie odsúdeného nie je dôvodné, nakoľko skutočnosti uvedené v dovolaní nezakladajú dovolacie dôvody v zmysle § 371 ods. 1 písm. b), písm. c), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku.

K naplneniu dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku došlo podľa obvineného tým, že odvolací súd v rozsudku, sp. zn. 2To/80/2019, z 11. marca 2020, opomenul rozhodnúť o vine, pričom obvinený podal odvolanie aj proti tomuto výroku a nielen proti výroku o treste, čím došlo k zmareniu práva obvineného podať odvolanie proti rozsudku podľa § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Ďalej obvinený namieta, že okresný súd vykonal výsluchy iba troch poškodených osôb - z toho dvoch vzájomne spriaznených sestier a nevykonával žiadne výsluchy svedkov. Obvinený pritom žiadal vypočuť ako svedka O. Š., M. M., svedka K. a ďalších dvoch svedkov, pričom nevykonanie týchto navrhovaných dôkazov bolo závažným porušením práva na obhajobu, ktoré malo vplyv na nesprávne právne posúdenie zisteného skutku a mohlo mať vplyv na nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia. Následne obvinený v dovolaní obšírne polemizuje so zisteným skutkovým stavom.

Obvinený k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku uviedol, že súd podľa jeho názoru rozhodoval o podaných námietkach v nezákonnom zložení. Členka senátu JUDr. Magdaléna Blažová bola voči nemu zaujatá už v konaniach, ktoré predchádzali rozhodovaniu o odvolaní a mala byť z rozhodovania o jeho námietkach vylúčená. Zo zápisnice o neverejnom zasadnutí pod sp. zn. 2To/80/2019, zo 17. októbra 2019 vyplýva, že členkou senátu, ktorý rozhodoval o vylúčení, resp. nevylúčení JUDr. Magdalény Blažovej bola aj ona sama.

Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uvádzam, že zo samotnej dikcie Trestného poriadku vyplýva, aby zistené porušenie práva na obhajobu bolo zásadné. V tomto smere poukazujem predovšetkým na odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, sp. zn. 2To/80/2019, z 11. marca 2020, kde sa odvolací súd na str. 7-10 dostatočne jasne a zrozumiteľne vysporiadal s úvahami vzťahujúcimi sa k výroku o vine, pričom znenie odsudzujúceho rozhodnutia je bezpochyby zrejmé. Právo podať odvolanie je nepochybne imanentnou súčasťou práva na obhajobu, avšak v posudzovanom prípade takýto postup ani neprichádza do úvahy, a teda nemohlo byť porušené právo na obhajobu obvineného, toľkože nie zásadným spôsobom.

K námietke obvineného spočívajúcej v nevyhovení návrhu na doplnenie dokazovania výsluchom svedkov uvádzam, že obsah a rozsah úvahy orgánu činného v trestnom konaní a súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov, nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok a nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu, na ktoré sa obvinený v dovolaní v podstatnej časti obmedzuje.

Pokiaľ ide o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, poukazujem na § 31 ods. 3 Trestného poriadku a § 32 ods. 3 Trestného poriadku, a teda nebol naplnený ani tento dovolací dôvod.

Z uvedených dôvodov navrhujem dovolanie odsúdeného M. Š. odmietnuť podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.“

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku a § 566 ods. 3 Trestného poriadku], osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku). Najvyšší súd po splnení vyššie vymedzenej formálnej prieskumnej povinnosti zistil, že dovolanie obvineného je treba odmietnuť ako nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 a nasl. Trestného poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku, pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inšancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie odvolanie“.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku k tomu treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolaťelom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku.

Z toho vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolaťelom označený dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolaťelom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolaťelom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolaťel uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 2Tdo/30/2011, zo 16. augusta 2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak súd rozhodol v nezákonnom zložení.

Nezákonným zložením súdu je v zmysle predmetného ustanovenia napríklad nasledujúci demonštratívny výpočet procesne neprípustných situácií: namiesto senátu rozhodol samosudca, senát rozhodne v neúplnom zložení, alebo ak prísediacemu uplynulo funkčné obdobie. Nezákonným zložením súdu je takisto aj prípad účasti sudcu na rozhodovaní v senáte, ak je tento sudca zo zákona vylúčený, alebo bol z rozhodovania vylúčený.

Nezákonne zloženým súdom sa rozumie súd, ktorý je obsadený v rozpore s ustanoveniami určujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť. Uvedené je reflexiou ústavnej garancie explicitne normovanej v článku 48 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Účelom práva priznaného podľa článku 48 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky je zabezpečiť občanovi, aby ochranu jeho právam poskytol sudca ako predstaviteľ tej zložky súdnej moci, ktorá má právomoc o veci konať a aby ochranu práva v rámci súdnej moci poskytol sudca zo súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný (II. ÚS 87/2001). Zároveň, podľa § 3 ods. 1 veta prvá a druhá Zákona o sudcoch sudca rozhoduje v senáte alebo ako jediný sudca, ak tak ustanovuje zákon. Zákon ustanovuje, kedy sa na rozhodovaní senátov zúčastňuje aj prísediaci. O tom svedčí aj znenie § 3 ods. 2 Zákona o sudcoch, v zmysle ktorého sú si sudcovia a prísediaci pri rozhodovaní rovní.

K zmene v zložení senátov vo veciach už pridelených na prerokovanie a rozhodnutie by malo s poukazom na vyššie vyjadrené dochádzať len výnimočne a výlučne na základe zákona. Zákonným sudcom sa totiž stáva sudca, ktorému bola vec pridelená na rozhodnutie; odňať vec jednému sudcovi a prideliť ju inému sudcovi možno iba zákonom ustanoveným postupom po splnení zákonom určených podmienok na odňatie veci. Takýmto permissívnym ustanovením je napr. § 277 ods. 5 veta tretia Trestného poriadku.

Obhajoba pod dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku argumentovala, že súd o podaných námietkach rozhodoval v nezákonnom zložení. Obvinený namietal členku senátu JUDr. Magdalénu Blažovú a tvrdil, že bola voči nemu zaujatá už v konaniach, ktoré predchádzali rozhodovaniu o odvolaní a mala byť z rozhodovania o jeho námietkach vylúčená. Podľa zápisnice o neverejnom zasadnutí pod sp. zn. 2To/80/2019, zo 17. októbra 2019 vyplýva, že v senáte, ktorý rozhodoval o vylúčení, resp. nevylúčení JUDr. Magdalény Blažovej, bola aj ona sama.

Podľa § 31 ods. 3 Trestného poriadku dôvodom vylúčenia sudcu alebo senátu nie je skoršie rozhodnutie sudcu alebo senátu o obvinenom, spoluobvinenom alebo o iných obvinených, ktorých trestné činy spolu súvisia.

Podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku o vylúčení z dôvodov uvedených v § 31 na základe námietky vznesenej niektorou zo strán v iných prípadoch ako podľa odseku 2 rozhoduje orgán, ktorého sa tieto dôvody týkajú. O tom, či je vylúčený sudca alebo prísediaci, ktorý rozhoduje v senáte, rozhodne tento senát.

V tomto smere dáva najvyšší súd do pozornosti vyššie citované ustanovenia, ktoré obvinenému explicitne odpovedajú na ním tvrdené námietky.

Zo spisu ďalej vyplýva, že v predmetnej trestnej veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 2To/80/2019, o návrhu obvineného na odňatie a prikázanie veci podľa § 23 Trestného poriadku, už raz najvyšší súd rozhodol a uznesením, sp. zn. 3Ndt/3/2020, z 5. februára 2020 ju tomuto súdu neodňal. Tým zároveň „odobril“ procesný postup a závery prijaté Krajským súdom v Bratislave.

S poukazom na uvedené najvyšší súd vo vzťahu k dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku uzatvára, že jeho naplnenie nemohol konštatovať.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a

práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Vyššie podrobne opisovaná zásada obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ako obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Takéto pochybenie dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno konštatovať, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného M. Š. zásadným spôsobom, a teda že existuje skutočnosť, ktorá sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Napriek tomu sa dovolací súd zaoberal aj konkrétnymi námietkami, ktoré v rámci tohto dovolacieho dôvodu menovaný uviedol v písomných dôvodoch dovolania.

Obvinený vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku argumentoval vecne (nie však relevantne), že súd prvého stupňa nevykonal ním navrhované dôkazy, výsluchy svedkov O. Š., M. M., svedka K. a ďalších dvoch svedkov M. A. a obhajcu JUDr. O. A., čím bolo závažným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu. Odvolací súd v rozsudku, sp. zn. 2To/80/2019, z 11. marca 2020 opomenul rozhodnúť o vine, pričom obvinený mal podať svoje odvolanie aj proti tomu výroku, nielen proti výroku o treste, čím malo dôjsť k zmareniu práva obvineného podať odvolanie proti rozsudku podľa § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Na tomto mieste je ku namietanému potrebné uviesť najprv to, že hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstavám obvineného, nepredstavuje porušenie jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Jedná sa o skrytú formu vyjadrenia záujmu obvineného, aby boli vykonané dôkazy vyhodnotené v jeho prospech.

Nie je ďalej podľa najvyššieho súdu možné podať úspešne dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm.

c) Trestného poriadku na podklade toho, že sa návrhom na vykonanie dôkazu nevyhovelo. Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku teda nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Ak by záver súdu o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu. Najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy aj ich hodnotenie súdmi nižších stupňov. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, upravovať, alebo meniť iba súd odvolací (§ 322 ods. 3 a § 326 ods. 5 Trestného poriadku).

Ak by však aj podľa vyššie uvedených kritérií išlo o porušenie práva na obhajobu, bolo by potrebné posúdiť, či toto právo bolo porušené zásadným spôsobom, a to v závislosti na tom, či by porušenie práva na obhajobu mohlo vyvolať odlišné rozhodnutie vo veci samej.

Z obsahu spisu je však zrejmé, že obvinený mal v konaní pred súdom možnosť navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, čo napokon aj využil a vo veci konajúce súdy sa s týmito návrhmi zákonným spôsobom vysporiadali. To už ale odvolací súd obvinenému na str. 8-9 rozsudku zrozumiteľne vysvetlil, nakoľko ten v dovolaní len zopakoval už svoje skoršie odvolacie námietky.

V tomto smere dáva najvyšší súd ešte do pozornosti R 116/2014, a to predovšetkým s dôrazom na tretí odsek tohto rozhodnutia, podľa ktorého vyhlásenie procesnej strany o tom, že nemá návrhy na doplnenie dokazovania v záverečnej fáze súdneho konania, je konečným prejavom strany o disponovaní s právom na navrhovanie doplnenia dokazovania a v prípade predtým uplatnených návrhov na doplnenie dokazovania jednoznačným prejavom, že na pôvodných návrhoch na doplnenie dokazovania procesná strana netrvá, a teda že ich berie späť. Rešpektovanie takto prejavenej vôle strany súdom, nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Tak tomu bolo i v tejto veci, pretože obvinený jasne po vykonaní dokazovania na súde prvého stupňa vyhlásil, že nemá návrhy na ďalšie doplnenie dokazovania. Následne ním slobodne manifestovanú vôľu súd rešpektoval.

Taktiež všetky ostatné práva, ktoré sú vyjadrením práva na obhajobu a podmienky na spoľahlivé zistenie objektívnej pravdy boli v predmetnej veci riadne zabezpečené. Ako však už bolo uvedené, zistenie skutku súdom na podklade dôkazov vykonaných na hlavnom pojednávaní a nevykonanie ďalších dôkazných návrhov obvineného nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Čo sa týka námietky obvineného M. Š., že Krajský súd v Bratislave nerozhodol o výroku o vine, ale len o výroku o treste, ku tomu najvyšší súd uvádza, že to nie je pravda, pretože práve na základe podaného odvolania obvineného zrušil výrok napadnutého rozsudku o treste, no výrok o vine neostal bez povšimnutia, ako sa mylne domnieva, toho odsudzujúce znenie bolo bez pochyb jasné a odvolací súd sa ku tomu zrozumiteľne vyjadril tak, že ho potvrdil. Tiež nie je možné zabudnúť ani na výrok o náhrade škody, ku ktorej bol vo vzťahu k poškodeným zaviazaný. Na tomto mieste obvinenému dovolací súd pripomína odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu na str. 7-10.

V tejto súvislosti dáva najvyšší súd obvinenému do pozornosti závery ustálenej súdnej judikatúry, z ktorých vyplýva, že ak obvinený podá odvolanie proti všetkým výrokom rozsudku, ktoré sa ho týkajú a odvolací súd pri plnení revíznej povinnosti, vymedzenej v § 317 ods. 1 Trestného poriadku, zistí, že v napadnutom rozsudku je chybný len niektorý z výrokov, ktorý je oddeliteľnou časťou rozsudku, zruší len tento výrok a na základe § 322 ods. 3 Trestného poriadku ho nahradí novým. V takom prípade nerozhoduje žiadnym ďalším výrokom o správnosti nedotknutých výrokov prvostupňového rozsudku, a preto v tomto rozsahu ani odvolanie obvineného nezamieta. Vzhľadom na povahu odvolania, ktoré je z

hľadiska rozhodovania odvolacieho súdu, pokiaľ ide o toho istého odvolateľa nedeliteľné, neprichádza do úvahy čiastočné zamietnutie odvolania. Postup podľa § 319 Trestného poriadku prichádza do úvahy iba vtedy, ak je odvolanie nedôvodné v celom rozsahu (R 54/2009).

Dovolací súd navyše poukazuje na znenie § 371 ods. 4 veta prvá pred bodkočiarkou Trestného poriadku, podľa ktorej dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred dovolacím súdom.

V tejto súvislosti najvyšší súd poznamenáva, že nie všetky dovolacie námietky obvineného súvisiace s dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, boli obvineným uplatňované najneskôr v odvolacom konaní. V dôsledku nedodržania zákonnej koncentrácie jej použitia (tzv. námietkový „stopstav“ - viď § 371 ods. 4 Trestného poriadku) by sa ich naplnenia z právneho hľadiska obvinený účinne ani nemohol domáhať v podanom dovolaní. Napriek tomu ich však pre úplnosť dovolací súd nad rámec potrebného podrobil vecnému prieskumu tak, ako je vyjadrené v predchádzajúcich odsekoch.

Z uvedeného vyplýva, že v trestnej veci obvineného nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z uvedeného logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere („solely or to a decisive extent“) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa v predmetnej veci nestalo (pozri Mariana Marinescu v. Rumunsko - rozsudok ESĽP z 2. februára 2010, Emen v. Turecko - rozsudok ESĽP z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší v. Holandsko - rozsudok ESĽP z 23. apríla 1997, Visser v. Holandsko - rozsudok ESĽP zo 14. februára 2002, Al-Khawaja a Tahery v. Spojené kráľovstvo - rozsudok ESĽP z 15. decembra 2011 a ďalšie).

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumu odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku), či jediný usvedčujúci dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania, najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

Najvyšší súd dopĺňa, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - „rozhodnutie

je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonával. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku, § 2 ods. 10 Trestného poriadku, § 2 ods. 11 Trestného poriadku) a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ (§ 240 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku), alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Trestného poriadku).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonával dôkazy nezákonným spôsobom tzn., že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom, nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Nevykonanie (arbitrárne), pre spravodlivé rozhodnutie známeho a dôležitého, významného či rozhodného dôkazu súdom, môže však byť dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, pretože posúdenie rozsahu (ne)vykonaných dôkazov je otázkou skutkovou a nie právnou. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. S ohľadom na to nemôže argumentácia dovolateľa, ktorým nie je minister spravodlivosti, o nevykonaní navrhnutého dôkazu súdom (o odmietnutí vykonania, ktorého bolo rozhodnuté podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku a rozhodnutie o tom bolo riadne odôvodnené minimálne v rozsudku v zmysle § 168 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku) zodpovedať dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c), resp. písm. g) Trestného poriadku.

Vyslovený záver v plnom rozsahu zodpovedá doterajšej aplikačnej praxi i judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o nemožnosti preskúmavania správnosti a úplnosti skutkových zistení súdmi v pôvodnom konaní, s výnimkou prieskumu ich rozhodnutí uvedeným spôsobom z podnetu dovolania podaného ministrom spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

Pokiaľ tak neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení súdmi v pôvodnom konaní dovolací súd nemôže preskúmať v rámci dovolateľom (obvineným alebo generálnym prokurátorom) uplatneného dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, nemožno takéto „skutkové“ preskúmanie rozhodnutí súdov v pôvodnom konaní dosiahnuť (a vo svojej podstate obchádzať) prostredníctvom uplatnenia dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c), resp. písm. g) Trestného poriadku, konkrétne uplatnením dovolacej námietky spočívajúcej v tom, že v pôvodnom konaní nebol vykonaný konkrétny dôkaz, ktorý však podľa subjektívneho hodnotenia dovolateľa vzhľadom na jeho význam (dôležitosť) vykonaný byť mal.

Posúdenie dôležitosti (významu) konkrétneho dôkazu totiž nie je možné bez komplexného vyhodnotenia dôkazného stavu na podklade rozsahu a kvality procesu dokazovania vykonaného súdmi v pôvodnom konaní, ktorého výsledkom je nimi zistený skutkový stav, v konečnom dôsledku odzrkadlený v tzv. skutkovej vete výroku o vine obvineného.

Záver o dôležitosti (významu) takého dôkazu preto logicky nie je možný bez primárneho posúdenia otázky náležite zisteného skutkového stavu v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku, ktorý je zase výsledkom procesu hodnotenia dôkazov podľa kritérií upravených v § 2 ods. 12 Trestného poriadku, z ktorého obsahu je navyše nepochybné, že žiadny dôkaz v trestnom konaní nemožno posudzovať izolovane od iných, v danej veci zabezpečených, resp. vykonaných dôkazov.

Vyššie uvedený záver tak zohľadňuje systematickú prepojenosť jednotlivých dovolacích dôvodov

upravených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ich vzájomné vzťahy a obsahovú nadväznosť, v posudzovanom prípade medzi dovolacími dôvodmi upravenými v tomto ustanovení pod písmenami c) a i) a na vetu za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku logicky nadväzujúci ako jediný možný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku obvinený v podstate nič bližšie neuviedol.

Možno len predpokladať, že označením tohto dôvodu dovolania smeroval výlučne len voči finálnemu hodnoteniu vykonaných dôkazov, ktoré nekorešponduje jeho predstavám.

Najvyšší súd preto môže len (s odkazom na znenie § 371 ods. 1 písm. i/ veta za bodkočiarkou Trestného poriadku) pre úplnosť poznamenať, že v predmetnej trestnej veci boli dôkazy vykonané zákonným spôsobom a následne tomu zodpovedajúc v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku aj náležite vyhodnotené.

S poukazom na uvedené najvyšší súd nezistil ani naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na

doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

Ako z citovaného ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, tak aj z inštitútu dovolania je zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinstančné. Inak povedané, dovolací súd je viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (dokazovanie tu právna úprava pripúšťa len celkom výnimočne a v značne obmedzenom rozsahu, keď môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - viď § 379 ods. 2 Trestného poriadku). Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd (v zmysle druhej vety § 317 ods. 1 Trestného poriadku však nie obligatórne). Dovolací súd nie je možné chápať ako druhú, „odvolaciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu nižšieho stupňa.

S poukazom na vyššie uvedené obvinený skrátka nemôže „zostať prekvapený“ keď najvyšší súd jeho dovolacie námietky - ktoré smerovali len k nesprávnosti a neúplnosti skutkových zistení, rozsahu dokazovania a hodnoteniu dôkazov - označí v predmetnej trestnej veci ako stojace zjavne mimo uplatnený dovolací dôvod. Navyiac, takto formulované dovolacie námietky nemožno kvalifikovane podradiť ani pod akýkoľvek iný uplatniteľný dovolací dôvod, nakoľko sa nimi v súvislosti s ich obsahom v podstate nie je možné z právneho hľadiska zaoberať tak, aby bol dovolací prieskum aspoň okrajovo súladný s platnou a účinnou právnou úpravou (výnimkou je už skôr zmieňovaná procesná situácia, keď je subjektom podávajúcim dovolanie minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Najvyšší súd pripomína, že v prípade podania dovolania obvineným nie je odvolacím súdom a má doslova zakázané opätovne skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku a v rámci toho prehodnocovať vykonané dôkazy a vyslovovať iné skutkové závery ako súd prvej a súd druhej inštancie - viď veta za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Pre dovolací súd je v zmysle uvedeného podstatným skutkové zistenie, podľa ktorého obvinený M. Š. spáchal trestný čin tak, ako je uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa. Popísanému skutkovému stavu plne zodpovedá aj právny záver vyjadrený v posúdení konania obvineného ako pokračovací zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona. Použitú právnu kvalifikáciu podľa citovaných ustanovení odôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú v popise skutku zahrnuté a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu.

Z uvedeného vyplýva, že v trestnej veci obvineného nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a preto aj v tejto časti dovolaciu argumentáciu obvineného najvyšší súd odmietol ako zjavne nedôvodnú.

Nakoľko najvyšší súd s poukazom na vyššie konštatované nezistil naplnenie dôvodov dovolania namietaných obvineným rozhodol v konečnom dôsledku tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

